

กระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ

เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

จุฬารัตน์ เย็นสวัสดิ์

ศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ดำเนินการศึกษา เป็น 3 ขั้นตอน 1) การศึกษาองค์ประกอบ และแนวทางการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีและผู้ทรงคุณวุฒิโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การตรวจสอบร่างกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนวิถิพุทธ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 3) การประเมินกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 360 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 เครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศ องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการนิเทศและผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการนิเทศ พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปทุกด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาประเทศนั้นต้องอาศัยคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ หน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้คนในชาติ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ ให้มีความเจริญก้าวหน้า ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก กระทรวงศึกษาธิการ (2546)

ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวอีกว่าการกระจายอำนาจมีเป้าหมายหลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นกำลังสำคัญในการ สนับสนุนความสามารถของครู กระตุ้น ยั่วยุให้ครู ผู้บริหาร โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานการจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและเกิดผลต่อผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาชั้น พื้นฐานที่ผ่านมา พบว่า การจัดการศึกษาของไทยอยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ และผลผลิตทางการศึกษามีคุณลักษณะ ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างเร่งด่วน ซึ่งเน้นการปรับปรุงที่ผลผลิตของการศึกษาโดยตรง ทั้งในด้านความรู้ ความคิด และทักษะ ความสามารถ รวมทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วย นอกจากนี้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์จากสำนักงานทดสอบระดับชาติ พบว่า การทดสอบอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และยังพบว่า ผลการประเมินความถนัดทางการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายค่อนข้างต่ำ สะท้อนให้เห็น คุณภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาคุณภาพผู้เรียนต่ำ ส่งผลให้การพัฒนาคนต้องได้รับการแก้ไข อย่างเร่งด่วน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2560)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะเกิดคุณภาพได้นั้น ต้องประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ กระบวนการ บริหาร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าการนิเทศศึกษามี ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการนิเทศการศึกษา เป็นการชี้แจง การแนะนำ และการนิเทศ การศึกษาเป็นภารกิจที่จำเป็นต่อการศึกษา เป็นเรื่องละเอียดอ่อนจำเป็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลาย ฝ่าย ในหลายๆ ด้าน เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นจากความจำเป็นหลายประการ คือ ประการ แรก ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้ อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือและพัฒนางานให้ทันต่อ สภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประการที่สอง ในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับมีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน คือ พัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอนและ กระบวนการนิเทศ เพื่อจะได้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน การนิเทศการศึกษาจึงเป็น องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอน มีคุณภาพถึง ระดับที่พึงประสงค์และประการสุดท้ายมาตรฐานการศึกษาของประเทศ จำเป็นต้องมีการรักษาและควบคุม คุณภาพให้ได้มาตรฐานและกระบวนการนิเทศศึกษาก็มีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้น การควบคุม มาตรฐานการศึกษาโดยตรง จะเห็นว่าการนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริม ประสิทธิภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนและปัญหาอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษา

ปัญหาของการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา เป็นปัญหาที่สถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกๆ ด้าน เพื่อชี้แนะแนวทางและพัฒนากิจการศึกษาศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและอยู่ห่างไกล ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากภาคส่วนต่างๆ ที่มีบทบาทในการช่วยพัฒนากิจการศึกษาศึกษาทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ปัญหาที่เกิดขึ้นของการจัดการศึกษานั้น ต้องมีการแก้ไขปัญหานั้นที่ตรงจุดและ ตรงกับหลักการต่างๆ ของการจัดการศึกษาซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ดังที่ได้กล่าวมานั้น แต่ความต้องการของสถานศึกษาดังกล่าวยังไม่ได้รับการตอบสนองอย่างแท้จริง เนื่องจากจากการขาดแคลนศึกษานิเทศก์และบุคลากรในการนิเทศการศึกษา รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก็มีความจำเป็น ในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของครูและนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนน้อยมากและจัดทำบ้างเป็นบางครั้ง นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมบ้างเป็นบางครั้งและไม่ต่อเนื่อง ส่วนปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนยังพบว่ามีปัญหา โดยปัญหาที่พบเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ 1) ความมีวินัย 2) ความรับผิดชอบ 3) ความสุภาพ 4) ความซื่อสัตย์ 5) ความพอเพียง 6) ความสามัคคี 7) จิตสาธารณะ 8) ความสะอาด และ 9) ความกตัญญู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2563: 115) เพื่อให้การปฏิบัติการณ์เทศของศึกษานิเทศก์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามหลัก “ไตรสิกขา” ที่นำไปสู่ “ปัญญา” วิถีชีวิตที่พึงตามหลักไตรสิกขาทั้ง 3 ด้าน คือ (พฤติกรรม) มีกิริยามารยาท กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น รู้จักพิจารณาเลือกเสพสิ่งบริโภคน และสื่อต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ด้วยปัญญา รู้จักความพอดีพอประมาณ ในการแสวงหา บริโภค สะสมสิ่งต่างๆ ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ภายนอก เพื่อจะให้เกิดวินัยในตนเอง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีศรัทธาเลื่อมใสและมีความเข้าใจในพระรัตนตรัย กฎแห่งกรรมและหลักบาปบุญคุณโทษ มีทักษะและอุปนิสัยการเรียนรู้ที่พึงงาม จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้าการจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีความสนใจที่จะศึกษาระบบการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนากิจการศึกษาศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน ในโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมที่สอดคล้องกับหลัก “ไตรสิกขา” และเป็นคนดีของสังคม ซึ่งเป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ว่า “ให้โรงเรียนสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง” อีกทั้งเป็นการสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการผลิตคนดีออกสู่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนากิจการศึกษาศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. เพื่อออกแบบกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากร

ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 180 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 360 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 180 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 360 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา เป็น 3 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ประเภทโรงเรียน

1.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา

1.1.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน

1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

1.2.2 ตั้งแต่ 5 - 10 ปี

1.2.3 มากกว่า 10 ปี

ประโยชน์ของงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. เป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในการกำหนดนโยบายในการนิเทศโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

3. ได้แนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษา โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่สามารถนำไปใช้ในการนิเทศได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 180 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 360 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 180 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 360 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

1.วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

4.51-5.00 หมายถึง กระบวนการฯ มีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง กระบวนการฯ มีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง กระบวนการฯ มีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง กระบวนการฯ มีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง กระบวนการฯ มีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) ด้านเป้าหมายของเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านขอบข่ายความร่วมมือ 3) ด้านคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ 4) ด้านสิ่งสนับสนุน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 สร้างความตระหนัก ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนิน การนิเทศ ขั้นตอนที่ 4 ติดตามและเสริมแรง ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลสะท้อนเพื่อพัฒนา ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการ คือ 1) วิธีการนิเทศที่ทันสมัย 2) การนิเทศควรใช้การนิเทศตามสถานการณ์ 3) การเลือกคณะกรรมการเครือข่ายนิเทศ ควรเลือกผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 4) การประชาสัมพันธ์ 5) การวางแผนที่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านประสิทธิผลของโรงเรียนวิถิพุทธ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ประสิทธิผล ระดับโรงเรียน 2) ประสิทธิผลระดับครู 3) ประสิทธิผลระดับนักเรียน 3.1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 3.2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3.3) ข้อเสนอแนะด้านประสิทธิผล ได้แก่ 3.3.1) ความหลากหลายของความสามารถเฉพาะบุคคลเพราะนักเรียนแต่ละบุคคลต่างก็มีคุณภาพแตกต่างกันออกไปตามสภาพจริง 3.3.2) ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

2. ผลการออกแบบกระบวนการการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า กระบวนการการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 เครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย คณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นคณะบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศโรงเรียนวิถิพุทธเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพร่วมกัน ซึ่งจากการศึกษาสรุปว่ามี

1. คณะกรรมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ (ระดับเขตพื้นที่)

2. คณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือ (ระดับพื้นที่อำเภอ)

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยเป็นกระบวนการ ที่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ มีความเข้าใจร่วมกันถึงประโยชน์ คุณค่าของการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการสร้าง การรับรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็นในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันเพื่อพัฒนาการศึกษา ซึ่งการสร้าง ความตระหนัก เป็นสิ่งเริ่มต้นที่สำคัญของกระบวนการนิเทศ ที่จะสร้างให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเกิดความ เข้าใจให้ความสำคัญในการนิเทศและจะทำให้การนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเกิดประสิทธิภาพตาม เป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นกระบวนการ ในการ ระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ การแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายการนิเทศ การกำหนด จุดมุ่งหมายในการนิเทศ การวางแผนและจัดทำแผนการนิเทศ ลำดับขั้นตอน วิธีการนิเทศ รวมถึงแนวทางใน การดำเนินการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนของโรงเรียนวิถิพุทธ ที่เกิดจากการร่วมคิดของทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งกระบวนการ ดังกล่าว ต้องอาศัยหลักการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ โดยการปฏิบัติการนิเทศแบบเครือข่าย ความ ร่วมมือ โดยเริ่มจากการประชุม กำหนดระยะเวลา การสร้างเครื่องมือ การสะท้อนผลเพื่อนำไปพัฒนาและ ปรับปรุง โดยใช้การนิเทศที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเป็นการสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ ในการ นิเทศซึ่งเกิดจากการประชุมในขั้นตอนการนิเทศ รวมถึงแนวทางในการนิเทศตามแผน การนิเทศที่กำหนดไว้ แล้วสะท้อนผลการนิเทศเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการนิเทศให้ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพและบริบท

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามและเสริมแรง เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างขวัญกำลังใจ ยก ย่อง ชมเชย เชิดชูเกียรติ ในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งครู ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึง รับทราบปัญหาของการดำเนินการที่เกิดจากการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือโดยเกิดจากการสะท้อนผล การดำเนินการทั้งผู้ถูกนิเทศและผู้นิเทศ โดยใช้กระบวนการติดตามที่หลากหลายแนวทาง ทั้งการติดตามโดยการ ลงพื้นที่และการติดตามแบบออนไลน์ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์และหาแนวทาง ในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลเพื่อพัฒนา เป็นกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระหว่างผู้ถูกนิเทศและผู้นิเทศ ในการสะท้อนปัญหาจุดควรพัฒนา ในปัญหาต่างๆ ของการดำเนินการนิเทศ แบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อนำมาปรับปรุงการ นิเทศ และวางแผนนิเทศครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถิพุทธ ประกอบด้วย

1. ประสิทธิภาพระดับโรงเรียนวิถิพุทธ ได้แก่ การพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนตาม หลักสูตรมีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธเป็นผู้นำวิชาการ มีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก มีมาตรฐานการพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียน

2. ประสิทธิภาพระดับครู ได้แก่ คุณภาพของครูในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และ ปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูมีความสามารถในการถ่ายทอด ความรู้ เทคนิควิธีการ ทักษะ การสื่อสาร การสร้างสรรค์นวัตกรรม จนมีผลงานวิชาการ วิจัยฐานะ เพิ่มขึ้นเชิง ประจักษ์

3. ประสิทธิภาพระดับนักเรียน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรโรงเรียนวิถิพุทธ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียนการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่โรงเรียนวิถิพุทธกำหนด มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย มีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคมที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาระบบการการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 2 พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) องค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือ 2) องค์ประกอบกระบวนการนิเทศ 3) องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนวิถิพุทธ ทั้งนี้การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จและเกิดคุณภาพได้นั้น ต้องเกิดจากหลายปัจจัยแต่สิ่งที่สำคัญอีกประการคือการนิเทศการศึกษาที่จะเป็นแรงกระตุ้น การแนะนำ ชี้แนะและช่วยเหลือให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ เพราะโรงเรียนวิถิพุทธที่เกิดการนิเทศนั้นจะทำให้โรงเรียนวิถิพุทธเกิดความมั่นใจในการจัดการศึกษา เกิดความเชื่อมั่น ส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จดังนี้น้ององค์ประกอบของการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 2 ที่ได้จากการศึกษานี้ทั้ง 3 องค์ประกอบ ที่กล่าวมาจึงมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 2 ของโรงเรียนวิถิพุทธ และจะทำให้เกิดการพัฒนาในทุกด้านของโรงเรียนวิถิพุทธ โดยการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามาร่วมรับรู้ รับทราบและหาแนวทาง ในการแก้ปัญหาของโรงเรียนวิถิพุทธ และท้ายที่สุดของการพัฒนาในทุกมิติจะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อโรงเรียนวิถิพุทธ ดังนั้น ในทุกองค์ประกอบต้องมีการเชื่อมโยงกันในทุกมิติ รวมถึงทุกฝ่ายต้องเห็นความสำคัญและตระหนักในเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมสนับสนุน พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนวิถิพุทธ ให้เกิดประสิทธิผลตรงตามเจตนา ของการรวมกลุ่มของการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาโดยมุ่งเน้นที่กระบวนการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ ดังนี้ พัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครู ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการและมีอุดมการณ์ในอันที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนให้แก่ครู การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาการใช้ประกอบ การเรียนการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการ ทำงานของครูโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในตำแหน่งวิชาชีพ โดยสร้างความมั่นใจ ในความถูกต้องเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการสอน สร้างความสบายใจในการทำงานร่วมกัน และ สร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพครู และสอดคล้องกับ บัณฑิตวิทยาลัย (2557) ได้กล่าวไว้ว่า เป้าหมาย ของการนิเทศที่สำคัญ 5 ประการ พัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้ได้รับความรู้ เพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น พัฒนางานการเรียนการสอนและสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาและการนิเทศ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ในอันที่จะได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายทั้งในและ

นอกชุมชน ส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้ทำงานด้วยความมั่นใจมีกำลังใจในการทำงาน ประสานงาน และอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการนิเทศจากภายนอกอย่างสม่ำเสมอ และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธิดา ชันดาวงศ์ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครู ปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการ การนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัย กรอบการพัฒนาจากกระบวนการนิเทศแนวใหม่ Coaching Mentoring and Supporting และการเสริมพลัง อำนาจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการนิเทศการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความเหมาะสมของกระบวนการ จากศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ จำนวน 366 คน ทดลอง ใช้กระบวนการในโรงเรียนวิถีพุทธขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของกระบวนการการนิเทศ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการการนิเทศแนวใหม่ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ/แนวคิดการ นิเทศแนวใหม่ เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของกระบวนการ การนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 5 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาครู ปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์ประกอบที่ 6 ปัจจัยที่เอื้อต่อการนำ กระบวนการการนิเทศแนวใหม่เพื่อพัฒนาครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ให้ เกิดประสิทธิผล ในแต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบย่อย ขั้นตอนวิธีการที่จะนำ กระบวนการไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล โดยมีประเด็นในการอภิปรายแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือ เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีแนวคิดในการสร้าง เป้าหมาย ร่วมกัน ร่วมคิดกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดคณะกรรมการในการขับเคลื่อนทั้ง ด้านอำนวยการและการดำเนินงาน มีการกำหนดขอบข่ายความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ด้าน ผู้บริหารและการบริหารจัดการ ด้านครูและการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียนและการกำหนดเป้าหมาย ที่ร่วมกันกำหนดเป็นหลักการเครือข่ายความร่วมมือ ที่ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือ 2) ขอบข่ายความร่วมมือ 3) เป้าหมายของเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้เป็น เพราะการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อันส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนของโรงเรียนวิถีพุทธ จะเกิดคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและประสบความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนวิถีพุทธ นั้น จำเป็นต้องมีคณะกรรมการที่ได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษา ประกอบเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดขอบข่ายของการนิเทศ ทั้งต้องครอบคลุมในทุกด้านของการพัฒนา โรงเรียนวิถีพุทธ ต้องมีเป้าหมายของการนิเทศที่ชัดเจน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอันเป็น เป้าหมายของการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ การที่คณะกรรมการได้ดำเนินตามบทบาทและ หน้าที่ที่ กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนา การนิเทศแบบเครือข่ายเกิดขึ้นอย่างเป็น รูปธรรม ดังที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าการกระจาย อำนาจที่มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้ทุกภาคส่วนรับผิดชอบและเข้ามามีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพในบริบทของตนเองร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งสู่ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่ง สอดคล้องกับพระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุ้น) (2557) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของความเป็น เครือข่าย มีจุดร่วมที่สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้ สมาชิก คือองค์ประกอบหลักที่ก่อให้เกิดความเป็น เครือข่าย เป้าหมายเป็นวัตถุประสงค์ของ เครือข่ายที่จะต้องมีจุดหมายร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่าง หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์และ กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกเป็นการ ทำหน้าที่ต่อกัน เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีจิตรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วม เป็นการพึ่งพาอาศัยและ แลกเปลี่ยนทรัพยากรกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกจะเป็นปัจจัยที่หนุนเสริมให้เครือข่ายนั้นมีพลัง มากขึ้น เพื่อให้ภารกิจที่เครือข่ายดำเนินการร่วมกันนั้นบรรลุเป้าหมาย การสื่อสารกระบวนการ การสื่อสารนั้น จะช่วยให้สมาชิกในเครือข่ายเกิดการเรียนรู้ เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงาน และสอดคล้องกับ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2559) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย แกนนำ หรือ ผู้นำเครือข่าย สมาชิกเครือข่าย บทบาทหน้าที่ หรือภาระหน้าที่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ขอบข่ายและภารกิจงาน ด้านวิชาการ กระบวนการปฏิบัติงานของ เครือข่าย คุณลักษณะที่ดีของแกนนำ เทคนิควิธีการพัฒนา สมาชิกเครือข่าย

องค์ประกอบกระบวนการนิเทศ เป็นขั้นตอนของการนิเทศศึกษามีลำดับการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการ นิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ ขั้นตอนที่ 4 ติดตามและเสริมแรง ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลเพื่อพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือจะประสบ ความสำเร็จนั้น กระบวนการนิเทศถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการนิเทศ ด้วยเครือข่ายความร่วมมือ เพราะกระบวนการนิเทศเป็นแนวทางซึ่งวางไว้อย่างเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ กระบวนการ เพื่อให้การนิเทศแบบเครือข่ายสำเร็จ เสร็จตามจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ขั้นตอนดังกล่าวจะช่วย ให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ โดยทำให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุ วัตถุประสงค์ กระบวนการเป็นการวางแผนที่สำคัญช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้มองเห็นภาพการดำเนินงานและ ความสำเร็จในอนาคต ช่วยให้การดำเนินงานลดความเสี่ยงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอดจนสามารถกำกับ ติดตาม ควบคุมการดำเนินงานเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้อง กับ สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2550) ได้กล่าวถึง กระบวนการนิเทศเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ดังนี้สร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพของการสอน วางแผน การนิเทศ โดยวิเคราะห์จุดที่ต้องพัฒนา กำหนดภาพ ความสำเร็จ สื่อสารภาพความสำเร็จ สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง สร้างเครื่องมือ สื่อการนิเทศ นิเทศการเรียนการ สอน ประเมินและติดตามผลโดยใช้วิธีการประเมิน อย่างสมดุล ขยายผลและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ และ สอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี (2552) ได้เสนอ กระบวนการนิเทศการสอนไว้ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เลือกระเด็นหรือเรื่องที่น่าสนใจจะปรับปรุงและพัฒนา นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบเพื่ออนุมัติการดำเนินการ จัดอบรม สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยนำเสนอในกระบวนการของเอกสาร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการ จัดการเรียนการสอน ที่หลากหลายเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมใหม่ จัดให้มีกระบวนการนิเทศ ที่มี กระบวนการของการดำเนินการร่วมกัน มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและประสบการณ์ การ

ดำเนินการนิเทศที่มีการดำเนินการไว้ร่วมกันของผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศ สรุปรายงานผลการปรับปรุง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรายงานผลความสำเร็จ

องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ แสดงถึงความสำเร็จจากการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เป็นไปตามจุดประสงค์การนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิผลระดับโรงเรียนวิถีพุทธ ประสิทธิผลระดับครู ประสิทธิผลระดับนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะประสิทธิผล คือ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนด สามารถวัดได้จากประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ ดังนั้น การนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือจะประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนด ไว้นั้น สามารถวัดได้จากประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านผู้บริหารและการบริหารจัดการ ด้านครูและการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ที่เป็นผลที่เกิดในระดับโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับครู ระดับนักเรียน และเชื่อมโยงกันจนเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับ Gibson (2000) ซึ่งให้ความหมายของคำว่าประสิทธิผล (Effectiveness) ว่ามาจากคำว่า Effect ที่ใช้ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่าง เหตุและผล (cause and effect) โดยอธิบายถึง ประสิทธิผลว่ามี 3 ระดับ ได้แก่ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ซึ่งในแต่ละระดับของประสิทธิผลจะมีปัจจัยที่เป็นเหตุผลแตกต่างกัน ดังนี้ 1) ประสิทธิผลระดับบุคคล (Individual Effectiveness) เป็นการเน้นผลการปฏิบัติงานเฉพาะบุคคล 2) ประสิทธิผล ระดับกลุ่ม (group Effectiveness) เป็นภาพรวมของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิก ในองค์การที่ทำงานตามหน้าที่และตำแหน่งในองค์การเป็นปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับกลุ่ม 3) ประสิทธิผลระดับองค์การ (Organizational Effectiveness) เป็นภาพรวมของประสิทธิผลระดับบุคคล และระดับกลุ่ม เป็นปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์การ และสอดคล้องกับ Sergiovanni, & Starratt (2007) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศว่า เป็นการช่วยเหลือโรงเรียนวิถีพุทธ โดยเพิ่มโอกาสและความสามารถของโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน และสอดคล้องกับ จิตติมา วรณศรี (2557) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ คือ การบรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ โดยเกิดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพ และโรงเรียนวิถีพุทธมีการบริหารจัดการ โดยผู้บริหารที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2557) กล่าวว่า ประสิทธิผลของการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาครู ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและสอดคล้องกับ วัฒนา ฐานสโร (2554) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ พิจารณาจากลักษณะของผู้เรียน 3 ประการคือ 1) การเป็นคนดี 2) การเป็นคนเก่ง 3) การเป็นคนมีความสุขและสอดคล้องกับ Hoy, & Miskel (2008) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ มีองค์ประกอบ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการปฏิบัติงานของครู และประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ

ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกระบวนการการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถีพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถีพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีกระบวนการนิเทศ เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของเครือข่ายความ

ร่วมมือการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียน วิถีพุทธ โดยมีลำดับการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ ขั้นตอนที่ 4 ติดตามและเสริมแรง และขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลเพื่อพัฒนาตามขั้นตอนการนิเทศนี้ผู้รายงานได้ศึกษาค้นคว้าและผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและเป็นแนวทางจากโรงเรียนวิถีพุทธที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถีพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จะเห็นได้ว่าการนิเทศเป็นการใช้กลไกที่สนับสนุนการพัฒนาการศึกษา การให้ความช่วยเหลือ ผู้บริหาร คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นกลไก ที่จะขับเคลื่อนของการสร้างเครือข่ายกระบวนการนิเทศเกิดความต่อเนื่องและเป็นระบบ และการนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานนิเทศ จึงต้องเป็นไปตามขั้นตอน ที่เรียกว่า กระบวนการนิเทศควบคู่ไปกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยอาศัยบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ การนิเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ Sergiovanni, & Starratt (2007) ได้กล่าวไว้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศ เป็นการช่วยเหลือโรงเรียนวิถีพุทธ โดยเพิ่มโอกาสและความสามารถของโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการส่งเสริมความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน และ Beach, & Reinhartz (2000) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศเป็นการดำเนินการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมครูให้มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาและความงอกงาม ในวิชาชีพในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการเรียนการสอน ความงอกงามและการพัฒนา ดังกล่าวขึ้นอยู่กับระบบที่มีพื้นฐานจากความไว้วางใจและการให้การสนับสนุนความพยายามของครู ในการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนในชั้นเรียน และปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ ระบบการให้ความช่วยเหลือ และการสร้างความร่วมมือกับครู รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่มุ่งเป้าหมายในการสร้างความสำเร็จของการจัดการศึกษา นั่นคือ การสร้างคุณภาพผู้เรียน และเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการการนิเทศการสอน ครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ กระบวนการศึกษาพัฒนาร่วมกับแนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการนิเทศ การสอนของครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า “APFIE model” พบว่า กระบวนการการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพ ครูวิทยาศาสตร์ ผู้ทำหน้าที่นิเทศมีสมรรถภาพในการนิเทศการจัดการเรียนรู้หลังการใช้กระบวนการการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้กระบวนการการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์ จากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า การนิเทศเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

ผลการประเมินความความเป็นประโยชน์ ภาพรวม พบว่า มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถีพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือ สนับสนุน โรงเรียนวิถีพุทธที่เกิดการร่วมกลุ่มกันระหว่างโรงเรียนวิถีพุทธเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของการปฏิบัติงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ช่วยให้โรงเรียนวิถีพุทธเกิดความมั่นใจและมีที่ปรึกษา รวมทั้งได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ในการจัดการศึกษาในบริบทของตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ ให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาคุณภาพจนเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ ในทุกด้าน สำนักงานเขตพื้นที่ยังสามารถใช้เป็นตัวกำหนดแนวทางในการนิเทศที่มีบริบทของโรงเรียนวิถีพุทธ ที่มีความใกล้เคียงกัน ช่วยเหลือ สนับสนุน กันภายในกลุ่มของโรงเรียนวิถีพุทธ ยังผลให้เกิดการพัฒนาให้นักเรียน ให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ กอบแก้ว ภูมิเรส (2553) ได้สรุปว่าการนิเทศการศึกษา มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาครูให้ก้าวหน้าทางวิชาชีพ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านคุณภาพการเรียนรู้ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดีขึ้นและหน่วยศึกษานิเทศก์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2556) ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการพัฒนาครูในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) พัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครู ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนให้กับครู 3) เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของครู การประสาน ความร่วมมือระหว่างเครือข่ายการนิเทศ และแหล่งวิทยาการในการบริการช่วยเหลืองานวิชาการของโรงเรียน 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในตำแหน่งวิชาชีพครู จากจุดมุ่งหมายที่นักวิชาการ ได้กล่าวไว้บ่งบอกได้ว่าประสิทธิผลการนิเทศก็เพื่อให้เกิดคุณภาพทั้งในระดับโรงเรียน ครู และนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาระบบการการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนวิถีพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้รายงานมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผล การศึกษาไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ จัดหาเครือข่ายความร่วมมือจากคณะบุคคล ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพร่วมกัน ร่วมกำหนดเป้าหมาย กำหนดแนวทางในการนิเทศ แนวทางในการดำเนินงาน และแก้ปัญหาในการดำเนินงานการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือและนโยบายของโรงเรียนวิถีพุทธอย่างเป็นรูปธรรม และโรงเรียนวิถีพุทธในแต่ละพื้นที่อำเภอ ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ ร่วมจัดทำเครือข่ายในระดับท้องถิ่นเพื่อร่วมคิด วางแผน กำหนดแนวทางในการนิเทศ และควรดำเนิน การนิเทศด้วยกระบวนการ PDCA จากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

1.2 ด้านกระบวนการนิเทศ โรงเรียนวิถีพุทธในแต่ละอำเภอ ต้องมีการรวมกลุ่มจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการนิเทศร่วมกัน เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญของการนิเทศ รวมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และความสำคัญ ประโยชน์ คุณค่าของการนิเทศการศึกษา โดยเกิดจากวางแผนการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เมื่อมีการนิเทศแล้ว ต้องจัดให้มีการสะท้อนผลการนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในการนิเทศครั้งต่อไป อีกทั้งต้องมีการติดตามการดำเนินงานของครูและ

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นระยะ มีการเสริมแรงโดยการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ การรายงานผล ประชาสัมพันธ์แก่บุคคลอื่นเพื่อให้การนิเทศแบบ เครือข่ายความร่วมมือบรรลุถึงเป้าหมายของการนิเทศ

1.3 ด้านประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลในด้านต่าง ๆ ทั้ง ประสิทธิภาพระดับโรงเรียน ประสิทธิภาพระดับครู ประสิทธิภาพระดับนักเรียน โดยเมื่อผลที่เกิดจากการพัฒนาในทุกระดับควรได้รับการยกย่อง ชมเชย เกิดการประชาสัมพันธ์ผลที่เกิดจากการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือโดยเชิงประจักษ์เพื่อเสริมแรงและจะเกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานในการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริม ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยในการพัฒนาการนิเทศแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนของโรงเรียนวิถีพุทธ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. ครั้งที่พิมพ์ 7 กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษา, 2548.

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว. 2546.

กอบแก้ว ภูมเรส. การศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนเครือข่ายคุณธรรมเขตค่าเบเรียมแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. 2553.

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชารัตน์. รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ เป็นบุคคลภายนอก (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.

เฉลิมรัก สดไสย, “การส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา

สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.

ธีระ รุญเจริญ. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา: ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปรอบ 2

และประเมินภายนอกรอบ 3 (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง. 2557.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์. 2551.

นภาพร วงษาญาติ. การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

ในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาหนองกั้งห้วยหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 (การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 2551.

นัจรีภรณ์ ทুমสงคราม. รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นโรงเรียนสีขาวตามแนวทาง

ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.

กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2556.

บรรเจอดพร รัตนพันธ์, “โรงเรียนวิถีพุทธ การศึกษารอดของสังคมไทย”, กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2547.

บันลือ พุกกะวัน. ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. 2554.

_____. การนิเทศภายในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. 2553.

ประเวศ วะสี. ชุมชนเข้มแข็ง ทูทางสังคมของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน. 2551.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี. 2556.

_____. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ. 2558.

_____. การนิเทศการสอนที่ดี. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ. 2553.

_____. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ. 2558.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่). **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ.** กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้

เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.). 254

พระเทพโสภณ, มณีแห่งปัญญา:หนังสือคู่มือสำหรับนักบริหาร, กรุงเทพฯ:ธรรมสภา,2546.

เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์. การดำเนินการนิเทศภายในศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กรุงเทพมหานคร.

กรุงเทพฯ: หน่วยงานนิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2553.

ภันทิรา สุปลการ. รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21.นครปฐม:

มหาวิทยาลัยศิลปกร.2558.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **โรงเรียนวิถีพุทธ,** กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย,2547.

วรภรณ์ แสงพลสิทธิ์. **ความต้องการการนิเทศการสอนของครูเครือข่ายโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม.**

กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. 2554.

วรรณพร สุขอนันต์. รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก (ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาคุษฎี

บัณฑิต).นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปกร. 2550.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. **หลักการนิเทศการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พรศิวการพิมพ์. 2558.

วิศาล เครือคล้าย, **โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ วิถีธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร,** กรุงเทพฯ:

สำนักงานการศึกษา,2550.

วัชรา เล่าเรียนดี. **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**(พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม:

มหาวิทยาลัยศิลปกร. 2554.

วัชรา เล่าเรียนดี. **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ.** นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. 2552.

- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. **นิเทศการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 4). นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. 2552.
- วิจิต นันทสุวรรณ, และจ่านง แรกพิณิจ. **บทบาทของชุมชนกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2555.
- วีระศักดิ์ ชมพูคำ. **การนิเทศการศึกษา**. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551.
- ศักดิ์ดา สถาพรจนา. **การพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** (ปริญญาานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559.
- สนธยา พลศรี. **เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 2550.
- สันต์ ธรรมบำรุง. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: วรวิดิการพิมพ์. 2556.
- สัมพันธ์ ธรณิธย์. **ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง. 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชุมชน สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพ ผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ). 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คู่มือการประชุม การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สู่สถานศึกษา”**. กรุงเทพฯ : ทองกมล. 2560.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนปฏิบัติการ 4 ปี ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. **มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560** (ปรับปรุง พ.ศ. 2562). กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2562.
- สุทธนู ศรีไสย. **หลักการนิเทศการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2555.
- สุนัย วงศ์สุวรรณ. **การพัฒนา รูปแบบความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (ปริญญาานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2555.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. **การพัฒนา รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน** (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2551.
- สุนน อมรวิวัฒน์. **กัลยาณมิตรนิเทศ**. กรุงเทพฯ: ดับบลิว. เจ. พร็อพเพอร์ตี้. 2556.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. **สู่มิติการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ**. วิชาการ, 3(6), 70-75. 2545.
- แสน สมนึก. **การพัฒนา รูปแบบการนิเทศทางไกลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการนิเทศภายใน ของ ข้าราชการครู**

- Acheson, K.A., & Gall, M.D. **Techniques in the clinical supervision of teachers: Preservice and inservice application** (3rd ed.). New York: Longman. 2003.
- Adams, H.P. **Basic principle of supervision**. New York: American Book. 1993.
- Beach, Don M. & Reinhartz Judy. **Supervision leadership: focus on instruction**. Boston: Allyn and Bacon. 2000.
- Ben, M.H. **Supervisory behavior in education** (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall. 1995.
- Bergeron, K. **Supervisors' perceptions of the process off supervision with counselors who utilize play therapy**. Dissertation Abstracts International, 45(4), 1156-A. 2004.
- Briggs, T.H., & Justman, J. **Improving instruction through supervision**. New York: Macmillan. 1952.
- Burton, W., & Brueckner, L.J. **Supervision: A social process** (3rd ed.). New York: Appleton-Century. 1955.
- Chien, M.H. **A study of the factors effecting organizational effectiveness**. N.P.: n.p. 2007.
- Christopher, M. **Relationship marketing: Bringing quality, customer service and marketing together**. Oxford: Butterworth. 2015.
- Clark, T.J. **Success through quality**. Wisconsin: ASQ Quality. 2015.
- Gibson. **Organizations: behavior, structure, processes** (14th ed.). Boston: McGraw-Hill. 2012.
- Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., & Donnelly, J.J.H. **Organizations: Behavior, structure and process** (9th ed.). Boston, M.A.: Irwin McGraw-Hill. 2000.
- Good, C.V. **Dictionary for education** (3rd ed.). New York: Mc Graw-Hall Book. 1993.
- Kreitner. **Management** (2nd ed.). Boston: Houghton Mifflin. 1983.
- Oxford. **Organizational behavior**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. 1999.
- Sergiovanni, J.T. & Starratt, J.R. **Supervision: A redefinition** (6th ed.). New York: McGraw-Hill. 1998.
- Steers, R.M. **Organization effectiveness**. California: Goodyear. 1977.
- Stoner, A.F., & Wankel, C. **Management** (3rd ed.). New Delhi: Prentice-Hill. 1996.